



*Мунька О.М.,  
аспірант кафедри теорії  
та історії держави і права,  
ВНЗ «Університет економіки  
та права «КРОК», м. Київ, Україна,  
e-mail: munkaoam@krok.edu.ua*

## **НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

На засідання нашого круглого столу хочу поділитися проблематикою реабілітаційної допомоги в Україні під час військового стану, яка є надзвичайно актуальною, оскільки військові дії призводять до значного збільшення кількості поранених як серед військових, так і серед цивільного населення.

Здоров'я людини належить до найвищих соціальних цінностей. Право кожного на охорону здоров'я, проголошене у статті 49 Конституції України, гарантується і забезпечується державою. Зміст цього права включає різноманітні складові, що стосуються рівнів та програм надання медичної допомоги, фармацевтичної і психіатричної допомоги, а також підходу до здоров'я людини як до комплексної категорії у цілому.

Сьогодні вирішення проблем, традиційно властивих сфері охорони здоров'я ускладнюється дією зовнішніх негативних чинників, спричинених збройною агресією російської федерації, розв'язаною проти України.

Реабілітаційна допомога в Україні як складова права на охорону здоров'я є актуальною з огляду на суттєве зростання кількості людей, які потребують реабілітації. Це пов'язано не лише із негативною тенденцією до зростання кількості хронічних захворювань, які потребують реабілітації. Також важливість реабілітаційної допомоги пов'язана із великою кількістю осіб, які внаслідок військової агресії отримали травми, захворювання та психологічні травми. У зазначеному аспекті реабілітаційна допомога є надзвичайно важливою для покращення якості життя кожного, хто потребує такої допомоги. Реабілітація може допомогти відновленню рухових функцій, когнітивних здібностей, соціальних навичок, стабілізувати психічний стан, інтегрувати людей з обмеженими можливостями у суспільство, сприяти працевлаштуванню, що також зменшуватиме витрати на соціальні послуги та допомагатиме таким особам у майбутньому.

Основні виклики реабілітації в період військового часу включають:

1. Недостатня кількість фахівців. Військові дії спричинили величезний попит на реабілітаційні послуги, проте кількість кваліфікованих фахівців у сфері фізичної, психологічної та соціальної реабілітації залишається обмеженою. Це створює значні черги і затримки в отриманні допомоги.

2. Психологічна допомога та підтримка. Багато поранених стикаються не лише з фізичними травмами, але й з психологічними проблемами, такими як: посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), депресія, тривожні розлади тощо. Невчасна або недостатня психологічна підтримка може призвести до ускладнень і втрати ефективності реабілітації.

3. Інфраструктурні обмеження. Багато медичних та реабілітаційних установ були пошкоджені або зруйновані через бойові дії. Це суттєво знижує можливість для надання допомоги на місцях, особливо в регіонах, що найбільше постраждали від військових дій.

4. Логістичні труднощі. Переміщення пацієнтів у більш безпечні регіони для отримання реабілітаційної допомоги стає проблематичним через постійні ризики обстрілів і руйнувань транспортної інфраструктури. Це особливо ускладнює надання допомоги на передовій.

5. Недостатнє фінансування та забезпечення. У період військового стану багато державних і приватних ресурсів перенаправленні на забезпечення військових потреб, що призводить до недостатнього фінансування реабілітаційних програм, зокрема закупівлі обладнання, медикаментів та організації спеціалізованих центрів.

6. Реабілітація інвалідів та ветеранів. Питання адаптації поранених до цивільного життя стає важливою частиною реабілітаційного процесу. Система державної підтримки ветеранів у багатьох випадках не відповідає потребам часу, що створює труднощі з реінтеграцією.

7. Міжнародна допомога та координація. Хоча міжнародна спільнота надає певну допомогу у сфері реабілітації, необхідна координація зусиль і систематична підтримка. Нестача системного підходу до залучення міжнародних фахівців і ресурсів уповільнює розвиток ефективних програм реабілітації.

Мета полягає у визначенні на основі аналізу чинного законодавства України та узагальнення практики його реалізації, змісту, системи та особливостей нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні.

Досягненню поставленої мети сприятиме вирішення таких основних завдань:

- охарактеризувати реабілітаційну допомогу як об'єкт нормативно-правового регулювання;
- визначити роль і значення реабілітаційної допомоги як складової права на охорону здоров'я в Україні;
- визначити принципи нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- визначити поняття і сутність механізму нормативно-правового забезпе-

чення реабілітаційної допомоги в Україні;

- охарактеризувати форми і методи нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- розкрити національні та міжнародні джерела нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- визначити зміст та охарактеризувати функції нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- визначити поняття і види суб'єктів нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- проаналізувати взаємодію суб'єктів владних повноважень щодо забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- охарактеризувати повноваження і обов'язки суб'єктів на яких покладається забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- окреслити сучасну модель реабілітаційної допомоги в Україні;
- охарактеризувати сервісну діяльність щодо забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні;
- розкрити контрольно-наглядову діяльність у забезпеченні реабілітаційної допомоги в Україні;
- визначити підстави та особливості відповідальності за порушення законодавства про реабілітацію в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги та перспективи його імплементації в Україні;
- визначити перспективи удосконалення нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в період дії воєнного стану.

Отже, реабілітаційна допомога в Україні в умовах військового стану потребує значних реформ, залучення додаткових ресурсів і фахівців, а також кращої координації між державними структурами та міжнародними партнерами.

Висновки щодо проблем реабілітаційної допомоги в Україні в період військового стану можна сформулювати наступним чином:

Нагальна потреба в реформуванні системи реабілітації. Поточні виклики вимагають системних змін у сфері медичної та психологічної допомоги, особливо для ветеранів і поранених цивільних. Потрібно розробляти довгострокові стратегії реабілітації, адаптовані до воєнних реалій.

Розвиток кадрового потенціалу. Необхідно інвестувати в навчання нових фахівців і підвищення кваліфікації існуючих кадрів, що забезпечить кращу доступність і якість реабілітаційної допомоги.

Покращення інфраструктури та логістики. Відновлення зруйнованих медичних та реабілітаційних закладів є пріоритетом для створення умов для надання допомоги. Потрібно вдосконалювати логістику для забезпечення доступу до реабілітаційних послуг у безпечних регіонах.

Фінансова підтримка та забезпечення. Держава повинна збільшити

фінансування реабілітаційних програм і залучати міжнародні кошти для створення спеціалізованих центрів, закупівлі обладнання та медикаментів.

Психологічна реабілітація як ключовий елемент. Психологічна підтримка та допомога мають стати пріоритетом, оскільки травми війни часто носять не лише фізичний, але й психологічний характер. Це вимагає посилення програм боротьби з ПТСР та іншими психологічними проблемами.

Міжнародна співпраця. Ефективна координація з міжнародними організаціями дозволить Україні використовувати передовий досвід інших країн, що мають досвід реабілітації ветеранів війни, і залучати додаткові ресурси для розвитку реабілітаційної системи.

Забезпечення доступу до реабілітаційних послуг для всіх верств населення. Особлива увага має бути приділена вразливим групам населення, які постраждали внаслідок військових дій, включаючи інвалідів, літніх людей, дітей та жінок.

Таким чином, необхідним є впровадження комплексного підходу до вирішення проблем реабілітаційної допомоги, що включає як внутрішні, так і міжнародні зусилля для забезпечення належної допомоги тим, хто постраждав в період військового стану.

#### **Список використаних джерел:**

1. Міністерство охорони здоров'я України, офіційні документи та звіти про медичну та реабілітаційну допомогу під час війни. URL: <https://moz.gov.ua/uk/dokumenty> (дата звернення: 06.09.2024).
2. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 06.09.2024).
3. Постанови Кабінету Міністрів України щодо організації реабілітації для військових і цивільних, постраждалих унаслідок збройних конфліктів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.09.2024).

